

Sygn. akt I ACa 202/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kaźmierska
Sędziowie:	SA Danuta Jezierska SA Eugeniusz Skotarczak (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa M. O.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Szczecinie

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 10 stycznia 2013 r., sygn. akt I C 582/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej,

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

IV. przyznaje radcy prawnemu K. S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Danuta Jezierska Wiesława Kaźmierska Eugeniusz Skotarczak

Sygn. akt I ACa 202/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 10 stycznia 2013 r. oddalił powództwo M. O. przeciwko Skarbowi Państw – Sądowi Okręgowemu w Szczecinie oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd ustalił, że w okresie od dnia 11 kwietnia 2002 r. do dnia 25 kwietnia 2002 r. powód M. O. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w S. z dolegliwościami bólowymi stawów kolanowych, utrudniających chodzenie i bólami kręgosłupa L/S. Powoda M. O. wypisano do domu z zaleceniem kontynuowania zaleconych ćwiczeń w trybie domowym i sanatoryjnym.

W dniu 8 maja 2002 r. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie w Wydziale VII Ubezpieczeń odbyło się posiedzenie jawne w sprawie o sygn. akt VIIIU 1058/01 z wniosku M. O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o zwrot nienależnych świadczeń. Przewodniczącym składu orzekającego była Sędzia Sądu Okręgowego – Z. R., a ławnikami byli: M. M. i R. T. (1), protokolantem była zaś aplikantka sądowa – E. G.. Posiedzenie rozpoczęto o godzinie 10.30 i po wejściu na salę sądową wnioskodawca upadł i na podłodze widoczne były ślady krwi, wezwano pogotowie ratunkowe, które następnie przybyło. W związku z powyższym Sąd postanowił rozprawę odroczyć na termin z urzędu. Posiedzenie zakończono o godzinie 10.40.

Powód M. O. został skierowany przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w S. do Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w S. z rozpoznaniem stanu po zasłabnięciu.

W tym samym dniu powód odbył konsultację medyczną w związku z rozpoznaniem stanu po omdleniu i schizofrenii paranoidalnej.

Wyrokiem z dnia 23 czerwca 2005 r., w sprawie o sygn. akt III AUa 2363/03 Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację wniesioną przez M. O. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 15 października 2003 r., sygn. akt VII U 1058/01 oddalającego odwołanie M. O..

W okresie od dnia 22 października 2007 r. do dnia 26 października 2007 r. powód M. O. przebywał w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na Oddziale Kardiologii z rozpoznaniem: zaostrzenia przewlekłej choroby wieńcowej w III/I klasie wg CCS, stanie po przebyłym zawale ściany przednio – bocznej mięśnia sercowego bez załamka Q w 2004 r., nadciśnienie, tętnicznym II stopnia, przewlekłym zapaleniem oskrzeli, reumatoidalnym zapaleniem stawów, chorobą refluksową przełyku w wywiadzie, choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa oraz zaćmy obuocznnej.

W okresie od dnia 4 lipca 2011 r. do dnia 12 lipca 2011 r. powód M. O. przebywał w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym Uniwersytetu Medycznego w B. z rozpoznaniem: zaostrzenia przewlekłej choroby wieńcowej, stanie po zawale ściany przednio – bocznej bez uniesienia odcinka ST (NSTEMI) leczonym zachowawczo w 2004 r., nadciśnieniem tętnicznym II stopnia, przewlekłej choroby obturacyjnej płuc, reumatoidalnym zapaleniem stawów, chorobą refluksową przełyku w wywiadzie, chorobą zwyrodnieniową kręgosłupa oraz zaćmy obuocznnej. Powód M. O. został przyjęty do tego szpitala w związku z nasileniem się dolegliwości dławicowych oraz pogorszenie, tolerancji wysiłku.

Sąd uznał, że powództwo M. O. w niniejszej sprawie jako przedawnione w całości podlegało oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie powód wywodził swoje żądanie z zaniechaniem sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie – Z. R. powiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, ale również zarządzenia przedsięwzięcia jakichkolwiek czynności mających na celu niedopuszczenie do zatarcia ewentualnych śladów i dowodów przestępstwa dotyczącego zdarzenia z dnia 8 maja 2002 r. Powód podkreślił, że w tym dniu w budynku Sądu Okręgowego w Szczecinie przy ul. Małopolskiej 17, wchodząc na salę rozpraw został nagle zaatakowany i uderzony w plecy, kręgosłup i głowę przez nieznanego sprawcę, wskutek czego nieprzytomny upadł na podłogę na sali rozpraw. Sędzia Sądu Okręgowego w Szczecinie – Z. R. obecna na Sali rozpraw ograniczyła się jedynie do wezwania pogotowia ratunkowego, a po zabraniu powoda do szpitala odroczyła rozprawę na termin z urzędu. Zatem podstawę prawną roszczenia powoda stanowić mogły właściwe przepisy prawa cywilnego regulujące odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Kwestie te, co do zasady reguluje art. 417 k.c. Możliwość zaś dochodzenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę

(cierpienie fizyczne), w związku z bezprawnym dokonaniem uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia statuuje art. 445 § 1 k.c.

Sąd zauważył jednak, że pomiędzy orzekaniem w przedmiotowej sprawie, a datą powstania szkody i zdarzenia, które szkodę tę miało powodować, a na które powołuje się powód, doszło do istotnej zmiany treści art. 417 k.c. Zmienione zostały zasady odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w związku z wykonywaniem władzy publicznej. Nowa treść tego przepisu została wprowadzona ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004r., Nr 162, poz. 1692). Zmiana ta weszła w życie 1 września 2004r. Jednocześnie stosownie do art. 5 tej ustawy, zmiany w niej wprowadzone nie miały zastosowania do zdarzeń prawnych i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy. W tym zakresie bowiem stosuje się przepisy art. 417, 419, 420, 420¹ k.c. Zatem skoro zdarzenie, z którego zaistnieniem powód wiąże powstanie szkody (zaniechanie przez sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie powiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i zarządzenia przedsięwzięcia jakichkolwiek czynności mających na celu niedopuszczenie do zatarcia ewentualnych śladów i dowodów przestępstwa dotyczących zdarzenia z dnia 8 maja 2002 r.), to przedmiotową sprawę rozstrzygać według Sądu należy w oparciu o treść art. 417 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji.

Sąd wskazał dalej, że powyższe stwierdzenie nie usuwa wszelkich wątpliwości związanych z ustaleniem treści normy mającej zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd podkreślił, że zasady odpowiedzialności władzy publicznej zostały ukształtowane bezpośrednio w Konstytucji (art. 77 ust. 1) i w konsekwencji tego mimo niezmienionego brzmienia art. 417 k.c., jego treść normatywna uległa zmianie. Sąd miał tutaj na uwadze wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 4 grudnia 2001r. (sygn. SK 18/00) oraz z 23 września 2003 r. (K 20/02). Pierwszy z tych wyroków (wyrok interpretacyjny) określił nową treść normatywną art. 417 § 1 k.c., wskazując, iż przepis ten jest zgodny z Konstytucją o ile odpowiedzialność Skarbu Państwa jest oparta o przesłankę bezprawności funkcjonariusza (działanie funkcjonariusza niezgodne z prawem), a nie, jak dotychczas o winę funkcjonariusza państwowego. Drugi z nich, co ma istotne znaczenie w niniejszej sprawie, określił punkt początkowy obowiązywania nowych reguł odpowiedzialności odszkodowawczej, ustalając, iż jest to moment wejścia w życie nowej Konstytucji, tj. 17 października 1997 r. Zatem rozstrzygając o odpowiedzialności Skarbu Państwa w przedmiotowej sprawie należało mieć według Sądu na względzie zmienioną treść normatywną tego przepisu, wynikającą z wyroku interpretacyjnego Trybunału Konstytucyjnego.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu sprzed 1 września 2004 r., Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności. Definicja pojęcia „funkcjonariusz państwowy” na użytek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa zawarta została § 2 w/w przepisu, zgodnie z którym funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu niniejszego tytułu są pracownicy organów władzy, administracji lub gospodarki państwowej. Za funkcjonariuszy państwowych uważa się również osoby działające na zlecenie tych organów, osoby powołane z wyboru, sędziów i prokuratorów oraz żołnierzy sił zbrojnych.

Przenosząc powyższe na grunt okoliczności sprawy, nie budziło wątpliwości Sądu, że w dniu 8 maja 2002 r. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie w Wydziale VII Ubezpieczeń odbyło posiedzenie jawne w sprawie o sygn. akt VIIU 1058/01 z wniosku M. O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o zwrot nienależnych świadczeń, podczas którego powód M. O. po wejściu na salę sądową upadł, a na podłodze widoczne były ślady krwi, po czym wezwano pogotowie ratunkowe. Nie jest również sporne, iż przewodniczącym składu orzekającego była Sędzia Sądu Okręgowego – Z. R., a ławnikami byli: M. M. i R. T. (1), protokolantem była aplikantka sądowa – E. G.. W związku z powyższym sąd postanowił rozprawę odroczyć na termin z urzędu.

Sąd przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy w pełni podzielił stanowisko pozwanego dotyczącego przedawnienia roszczenia powoda.

Zgodnie z art. 442 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili przedmiotowego zdarzenia stanowił, iż roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym

wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

Przenosząc te rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy Sąd wskazał, że w orzecznictwie powszechnie przyjęty jest pogląd, iż przesłanka wiadomości o szkodzie zostaje spełniona już w tej chwili, w której poszkodowany wie o istnieniu szkody w ogóle, gdy ma świadomość faktu powstania szkody (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., II CK 358/2004, niepubl.). W ocenie Sądu ze względu na przebieg całego zdarzenia strona powodowa uzyskała wiadomość o wystąpieniu szkody już w dniu 8 maja 2002 r. W związku z powyższym do przedawnienia roszczenia powoda doszło w dniu 8 maja 2005 r., to jest po upływie trzech lat od jego upadku w budynku Sądu Okręgowego w Szczecinie przed rozpoczęciem posiedzenia jawnego w sprawie sygn. akt VIIIU 1058/01. Wbrew argumentacji zaprezentowanej przez powoda zdaniem Sądu M. O. od początku miał wiadomość o osobie odpowiedzialnej za przedmiotowy delikt ze względu na miejsce, w którym ono nastąpiło. W ocenie Sądu wytoczenie powództwa przeciwko I Urzędowi Skarbowemu w Szczecinie nie znajdowało żadnego uzasadnienia, zarówno faktycznego, jak i prawnego.

Przechodząc następnie do rozważania dotyczącego podniesionego przez powoda żądania nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia w związku z naruszeniem zasad współżycia społecznego Sąd wskazał, że klauzule generalne ujęte w art. 5 k.c. wyrażają idee słuszności w prawie i wolności ludzi oraz odwołują się do powszechnie uznawanych wartości w kulturze naszego społeczeństwa. Na treść zasad współżycia społecznego składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego, przez co, można przyjąć, że przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania zasady współżycia społecznego, które mają chronić przede wszystkim pewne wartości moralne.

Strona powodowa wskazała, iż zastosowanie art. 5 k.c. uzasadnione jest brakiem wykształcenia prawniczego powoda i jego podeszłym wiekiem oraz licznymi chorobami. Zdaniem Sądu zarzut przedawnienia nie może być uznany za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego na gruncie art. 5 k.c. W ocenie Sądu sytuacja osobista powoda nie przemawia za nieuwzględnieniem zarzutu przedawnienia, a w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły żadne szczególne okoliczności przemawiających za uwzględnieniem art. 5 k.c. W konsekwencji Sąd nie znalazł podstawy do nieuwzględnienia zarzutu pozwanego i nie zastosował przepisu art. 5 k.c., który stanowi, iż nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Mając powyższe na uwadze zdaniem Sądu powództwo M. O. jako przedawnione w całości oddalono, o czym orzeczono w pkt I sentencji.

Dokonując ustaleń w tej materii Sąd oparł się przede wszystkim na zgromadzonej w sprawie dokumentacji w postaci pism stron, które Sąd uznał za w pełni wiarygodne jako dokumenty, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała.

W ocenie Sądu za oddaleniem wniosków o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda M. O. i świadków Z. R., E. G., M. M. i R. T. (1) przemawiał fakt skuteczności podniesionego zarzutu przedawnienia i bezprzedmiotowości ustalania innych okoliczności, będących przedmiotem tej sprawy. Stosownie bowiem do treści art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a w ocenie Sądu zebrany materiał dowodowy pozwolił na jednoznaczne ustalenie faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Sąd w pełni podzielił tezę wyrażoną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1970 r. II CR 377/70, zgodnie z którą w myśl art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, nie jest więc uchybieniem procesowym pominięcie dalszych dowodów, gdy w świetle zebranego materiału okoliczności istotne stały się między stronami niesporne, a dalsze dowody miałyby jedynie służyć naświetleniu okoliczności towarzyszących, nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz art. 11 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł powód.

Zaskarżył go częściowo tj. w części dotyczącej pkt I i III.

Wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie art. 442 kc. w związku z art. 5 kc. poprzez:

a) nieuzasadnione przyjęcie, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu z uwagi na upływ z dniem 08 maja 2005 roku terminu przedawnienia, który, na podstawie art. 442 § 1 kc miałby wynosić 3 lata od dnia, w którym powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, w sytuacji gdy uzasadnienie roszczenia powoda wyraźnie wskazywało, iż krzywda mu wyrządzona, za którą domaga się w niniejszym procesie zadośćuczynienia, ma bezpośredni związek z zaniechaniem przewodniczącej sądu, prowadzącej rozprawę w dniu 08 maja 2002 roku, złożenia zawiadomienia do prokuratora o popełnieniu przestępstwa na szkodę powoda, do czego była zobowiązana na mocy art. 304 kodeksu postępowania karnego, a które to zaniechanie może rodzić odpowiedzialność kamą na podstawie art. 240 i 231 kodeksu karnego, w takiej zaś sytuacji ewentualne przedawnienie żądanie powoda należało rozpatrywać zgodnie z art. 442 § 2 kc, zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wynikającej z występku ulega przedawnieniu z upływem 10 lat od dnia popełnienia przestępstwa, a zatem nie sposób przyjąć by roszczenie powoda w chwili wniesienia pozwu uległo przedawnieniu,

b) nieuwzględnienie przez Sąd I instancji, podniesionego przez powoda na podstawie art. 5 kc, żądania nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia w związku z naruszeniem zasad współżycia społecznego, w sytuacji gdy brak prawniczego wykształcenia powoda, jego podeszły wiek oraz liczne, ciężkie choroby uzasadniały odmowę uwzględnienia zarzutu przedawnienia i merytoryczne rozpoznanie sprawy.

II. naruszenie art. 227 kpc, skutkujące nierozpoznaniem istoty sprawy, poprzez oddalenie wniosków dowodowych z zeznań świadków, przesłuchania powoda i opinii biegłego sądowego, z uwagi na uwzględnienie zarzutu przedawnienia i idącej za tym bezprzedmiotowości ustalania innych okoliczności sprawy, które to jednakże wnioski dowodowe mogły pozwolić Sądowi nie tylko rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, ale również podjąć właściwą decyzję w zakresie ewentualnego przedawnienia roszczeń powoda.

II. naruszenie art. 102 kpc, poprzez zasądzenie od powoda na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kwoty 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej, w sytuacji gdy szczególna, krytyczna sytuacja zdrowotna i majątkowa powoda uzasadniała w pełni odstąpienie od obciążenia go kosztami procesu, zwłaszcza że powód wniosek tak sformułował na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku.

Biorąc pod uwagę wyżej wskazane zarzuty, wniósł o:

1. uchylenie wyroku w skarżonej części z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym,

ewentualnie o:

2. zmianę wyroku w skarżonej części i rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z żądaniem pozwu, a także zgodną z tym rozstrzygnięciem zmianę postanowienia Sądu I instancji w przedmiocie kosztów procesu zawartego w pkt. III skarżonego wyroku,

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzupełnieniu apelacji z dnia 18 lutego 2013 roku powód składając identyczne wnioski co w apelacji zasadniczej zaskarżonemu wyrokowi zarzucił ponadto naruszenie praw człowieka zawarte w art. 1, 6, 14, 17 w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 9, 30, 31, 32, 37, 45, 77 i 83 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W piśmie procesowym z dnia 21 marca 2013 r. powód wniósł o odrzucenie odpowiedzi Skarbu Państwa na jego apelację.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny w całości potwierdza ustalenia faktyczne i rozważania Sądu I instancji i przyjmując je za własne nie znajduje uzasadnionych podstaw do ich powielania.

Zasadnie przyjmuje ten Sąd, że powództwo należało oddalić z powodu przedawnienia roszczenia.

Sąd II instancji za zasadne przyjmuje stanowisko Sądu I instancji wskazujące, że podstawą rozważań do określenia przedawnienia roszczeń powoda jest art. 442 kc w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzenia mającego być przyczyną powstania szkody u powoda tj. w dniu 8 maja 2002 roku.

Strona powodowa w toku postępowania jak i w apelacji nie kwestionuje co do zasady, że podstawą orzekania o przedawnieniu powinien być art. 442 kc obowiązujący do 10 sierpnia 2007 roku.

Sąd I instancji uznając roszczenia powoda za przedawnione powołuje się na art. 442 § 1 kc, natomiast pozwany zarzucając naruszenie tego przepisu powołuje się na art. 442 § 2 kc obowiązujący w dacie zdarzenia.

Zgodnie z nim, jeżeli szkoda jest wynikiem zbrodni lub występku (w rozumieniu kodeksu karnego), roszczenie o naprawienie szkody przedawnia się z upływem 10 lat od dnia popełnienia przestępstwa.

Przy przyjęciu stanowiska powoda za zasadne roszczenie powoda nie byłoby przedawnione (rzekome popełnienie przestępstwa – 8.05.2002 rok – wniesienie pozwu 4.06.2011 rok), gdyż upłynąłby okres około 9 lat.

Z zarzutem naruszenia art. 442 § 2 kc ściśle wiąże się zarzut naruszenia art. 227 kpc.

W piśmie procesowym z dnia 10 sierpnia 2012 roku (k. – 58 – 62) złożył między innymi wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków Z. R., M. M., R. T. (2) (członków składu orzekającego) oraz E. G. (protokolantki) w sprawie Sądu Okręgowego w Szczecinie sygn. akt VII U 1058/11 obecnych przy zdarzeniu w dniu 8 maja 2002 roku, w którym miało dojść do powstania szkody u powoda.

Powód wniósł również w tym piśmie o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiki oraz przesłuchania powoda na okoliczność przebiegu zdarzenia w dniu 8 maja 2002 roku, zaniechanie powiadomienia prokuratora o możliwości popełnienia przestępstwa na szkodę powoda oraz podjęcia czynności zabezpieczających ewentualne ślady i dowody przestępstwa, urazów, cierpień i krzywd jakich doznał powód w związku ze zdarzeniem z dnia 8 maja 2002 roku oraz zaniechaniem sędziego Sądu Okręgowego.

Sąd te wnioski oddalił (k. 118 – 119) wskazując w uzasadnieniu (k. – 135), że względu na fakt skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia i bezprzedmiotowości ustalenia innych okoliczności. Wskazał w związku z tym na art. 227 kpc.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji. Wskazać należy, że protokół rozprawy ma moc dokumentu. Protokół rozprawy z dnia 8 maja 2002 roku w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie sygn. akt VII U 1058//11 (k. – 60 tych akt) – jego zapis nie był nigdy kwestionowany, nie zgłaszano wniosku o jego sprostowanie.

Z jego zapisu wynika, że po wejściu na salę wnioskodawca (powód) upadł na podłogę, widoczne są ślady krwi, wezwano pogotowie ratunkowe. Przybyło pogotowie ratunkowe. W związku z powyższym Sąd postanowił rozprawę odroczyć na termin z urzędu.

Powód po tym zdarzeniu został przez pogotowie ratunkowe przewieziony do Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w S., gdzie rozpoznano u niego wyłącznie stan po omdleniu (k. – 85 – 87 akt VII U 1058/01).

Z dokumentacji lekarskiej dołączonej do akt (k. 25 – 26, 90 – 110) wynika równocześnie, że powód był osobą w podeszłym wieku (w dacie zdarzenia miał 79 lat) i cierpiał na wiele schorzeń.

Brak jest zatem podstaw do podważania treści przebiegu rozprawy tym bardziej, że dokumentacja lekarska wykazuje jednoznacznie, że powód po prostu zemdlął na sali rozpraw. Przyczyną tego mógł być podeszły wiek, choroby powoda, emocje związane z występowaniem przed sądem i to w sprawie, w której powód odwoływał się od decyzji ZUS-u dochodzącej zwrotu nienależnie pobranych przez powoda świadczeń emerytalno-rentowych.

Z zapisu protokołu, jak i dokumentacji lekarskiej wynika również jednoznacznie, że bezpośrednio po omdleniu powoda przewodnicząca składu niezwłocznie zarządziła wezwanie pogotowia ratunkowego i pomoc medyczna została niezwłocznie udzielona.

Z dowodów tych wynika przede wszystkim, że bezpodstawne są twierdzenia powoda o tym, że wchodząc na salę rozpraw został nagle zaatakowany i uderzony w plecy, kręgosłup i głowę przez nieznanego sprawcę, wskutek czego nieprzytomny upadł na podłogę na sali rozpraw, a prowadząca rozprawę Sędzia Sądu Okręgowego w Szczecinie – Z. R. ograniczyła się jedynie do wezwania pogotowia ratunkowego zamiast na mocy art. 304 kpk zawiadomić prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa jak również zarządzenia przedsięwzięcia jakichkolwiek czynności mających na celu niedopuszczenie do zatarcia ewentualnych śladów i dowodów przestępstwa.

Za niewiarygodnością twierdzeń powoda przemawia również to, że o rzekomym przestępstwie sędzi Z. R. dowiedział się on dopiero po 9 latach.

Charakterystyczne jest również to, że powód dochodzi od pozwanego kwoty niemal identycznej (90.000 zł), jaką miał lub ma zwrócić ZUS-owi wskutek przegranego procesu w sprawie sygn. akt VII U 1058/11 Sądu Okręgowego w Szczecinie.

Wskazać zatem należy, że rozważania Sądu I instancji co do przedawnienia roszczenia na podstawie art. 442 § 1 kc obowiązującego w dacie zdarzenia są prawidłowe.

Wobec uznania za prawidłowe oddalenie powództwa ze względu na przedawnienie roszczenia za bezzasadne należało uznać zarzuty podnoszone w uzupełnieniu apelacji z dnia 18 lutego 2013 r. (k – 152 – 155).

Do przyjęcia 10-letniego terminu przedawnienia z art. 442 § 2 kc powód musiałby wykazać, że do powstania szkody doszło wskutek zbrodni lub występku.

Tymczasem przeprowadzone dowody – protokół rozprawy z dnia 8 maja 2002 roku oraz zgromadzona dokumentacja lekarska jednoznacznie wskazują, że nie sposób mówić o popełnieniu jakiegokolwiek występkę czy zbrodni ze strony składu orzekającego, a w szczególności sędzi przewodniczącej Z. R., której zachowanie po omdleniu powoda na sali rozpraw było prawidłowe (wezwanie pogotowia ratunkowego) wyczerpało w zupełności jej zakres obowiązków i powinności w takiej sytuacji. Nie sposób przypisać jej postępowaniu naruszenie art. 304 kpk.

Wobec tak oczywistego stanu faktycznego (omdlenie powoda) zasadnie Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe powoda zawarte w jego piśmie z dnia 10 sierpnia 2012 roku. Zgodnie bowiem z art. 227 kpc przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Za zbędne i nieistotne u Sądu I instancji należało uznać wnioskowane przez powoda dowody, skoro stan faktyczny został oparty na dowodach mających moc dokumentów, które są logiczne i spójne (protokół rozprawy, dokumentacja lekarska).

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia art. 5 kc.

Powód z powództwem wystąpił ze znacznym przekroczeniem okresu od daty przedawnienia (zdarzenie – 8 maja 2002 rok, wniesienie pozwu – kwiecień 2011 rok) – prawie 6 – letnim.

Nie sposób przyjąć, że tak znaczny okres opóźnienia powinien znajdować ochronę, tym bardziej, że powód już w dacie zdarzenia tj. 8 maja 2002 roku doskonale wiedział o mającym nastąpić zaatakowaniu go przy wejściu na salę sądową przez nieznanego sprawcę i znał osobę (sędziego SO Z. R.), która swoim rzekomym przestępczym zachowaniem miała doprowadzić do powstania szkody powoda.

Postawy procesowej powoda nie usprawiedliwia ani podeszły wiek, ani brak wykształcenia prawniczego, czy jego schorowanie.

Powód mógł wnieść powództwo do czasu upływu okresu przedawnienia (maj 2005 roku). Był wtedy osobą zdecydowanie młodszą, mniej schorowaną i również wówczas mógł liczyć na pomoc prawną pełnomocnika z urzędu.

Nie sposób zatem przyjąć, że pozwany powołując się na przedawnienie roszczenia powoda nadużył swego prawa.

Sąd Apelacyjny za zasadny uznał jedynie zarzut naruszenia art. 102 kpc (pkt III zaskarżonego wyroku).

Co prawda zasadnie wskazuje pozwany, że niewątpliwie trudna sytuacja materialna powoda (renta około 1000 złotych), ogólny stan schorowania nie może być jedyną przeszkodą zastosowania art. 102 kpc, jednakże nie oznacza to wcale, że jest to przeszkoda nieistotna.

Istotnym jest również, że zgodnie ze swoim przekonaniem spowodowanym stanem chorobowym, powód mógł uznawać swoje powództwo za usprawiedliwione.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt III na podstawie art. 386 § 1 kpc w związku z art. 102 kpc nie obciążając powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu przed Sądem I instancji.

W pozostałej części apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc oddalił.

Sąd Apelacyjny obciążył jednak powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 98 § 1 kpc w związku z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa i § 6 pkt 6, 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 ze zm.).

Zasądzając koszty w postępowaniu apelacyjnym Sąd miał na uwadze trudną sytuację materialną powoda. Miał na uwadze również to, że po orzeczeniu Sądu I instancji, znał negatywne rozstrzygnięcie tego Sądu, mógł się zapoznać z argumentacją tego Sądu, a reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika winien rozważyć celowość i zasadność wnoszenia apelacji.

O kosztach pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 15, §6 pkt 6 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz

ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 ze zm.).

SSA E.Skotarczak SSA W.Kaźmierska SSA D.Jeziarska